MILLIY MEROS AKADEMIYASI
NATIONAL HERITAGE ACADEMY

MADANIYATSHUNOSLIK
VA NOMODDIY MADANIY MEROS
ILMIY-TADQIQOT INSTITUTI

“Asliyat — asl manba, asl qadriyat, asl meros”

ASLIYAT

ILMIY AXBOROTNOMASI
SCIENTIFIC BULLETIN
НАУЧНЫЙ ВЕСТНИК

Ilmiy-nazariy va ilmiy-amaliy jurnal

2026
1-JILD | 1-SON

ASLIYAT
Ilmiy axborotnomasi
https://ijacaes.uz/index.php/Asliyat/index

O‘ZBEK AN’ANAVIY MUSIQASINING O‘ZIGA XOS XUSUSIYATLARI VA BADIIY-IJROVIY AN’ANALARI

Alisher Shukurov,
Madaniyatshunoslik va nomoddiy madaniy meros ilmiy-tadqiqot instituti
kichik ilmiy xodimi

Annotatsiya. *Mazkur maqolada o‘zbek an’anaviy musiqa san’atining tarixiy shakllanishi, janriy xilma-xilligi, badiiy-estetik xususiyatlari hamda milliy ijrochilik an’analari ilmiy-nazariy jihatdan tahlil qilinadi. Xususan, musiqa folklori va mumtoz musiqa o‘rtasidagi o‘zaro aloqadorlik, xalq og‘zaki ijodida so‘z, ohang, ovoz va harakat uyg‘unligi, musiqiy asarlarning hududiy va mahalliy ijrochilik xususiyatlari yoritiladi. Shuningdek, an’anaviy musiqaning avloddan avlodga o‘tish jarayonida ustoz-shogird an’analarining ahamiyati, folklor musiqasiga xos ommaviylik, an’anaviylik, o‘zgaruvchanlik, badihago‘ylik va vazifadorlik kabi xususiyatlar tadqiq etiladi. O‘zbek xalq musiqa merosida dostonchilik, xalfachilik, laparchilik, yallachilik va maqom ijrochiligining o‘ziga xos jihatlari hamda ularning milliy madaniy merosni saqlashdagi o‘rni tahlil qilinadi. Tadqiqotda an’anaviy musiqaning tarixiy davomiyligi va zamonaviy madaniy jarayonlardagi ahamiyatiga alohida e’tibor qaratiladi.*

Kalit so‘zlar: *o‘zbek an’anaviy musiqasi, musiqa folklori, xalq og‘zaki ijodi, mumtoz musiqa, milliy ijrochilik, mahalliy uslublar, ustoz-shogird an’anasi, nomoddiy madaniy meros.*

Аннотация. *В статье рассматриваются историческое формирование, жанровое разнообразие, художественно-эстетические особенности и национальные исполнительские традиции узбекского традиционного музыкального искусства. Особое внимание уделяется взаимосвязи музыкального фольклора и классической музыки, гармоничному сочетанию слова, мелодии, голоса и движения в устном народном творчестве, а также региональным и локальным особенностям исполнения музыкальных произведений. Исследуются значение традиции «устоз–шогирд» («учитель–ученик») в передаче музыкального наследия из поколения в поколение, такие характерные черты музыкального фольклора, как массовость, традиционность, вариативность, импровизационность и функциональность. Анализируются особенности искусства дастанного сказительства, халфачества, исполнения лапаров и ялла, а также макомного исполнительства и их роль в сохранении национального культурного наследия. Особое внимание уделяется исторической преемственности традиционной музыки и её значению в современных культурных процессах.*

Ключевые слова: *узбекская традиционная музыка, музыкальный фольклор, устное народное творчество, классическая музыка, национальное исполнительство, локальные стили, традиция «устоз–шогирд», нематериальное культурное наследие.*

Abstract. *This article examines the historical development, genre diversity, artistic and aesthetic characteristics, and national performance traditions of Uzbek traditional music. Particular attention is paid to the interrelationship between musical folklore and classical music, the integration of words, melody, voice, and movement in oral folk traditions, and the regional and local characteristics of musical performance. The study explores the significance of the *ustoz–shogird**

(master–apprentice) tradition in transmitting musical heritage from generation to generation, as well as the distinctive characteristics of musical folklore, including collective participation, continuity of tradition, variability, improvisation, and social functions. It also analyzes the specific features of epic storytelling, khalfa performance traditions, lapar and yalla singing, and maqom performance, highlighting their contribution to the preservation of national cultural heritage. Special emphasis is placed on the historical continuity of traditional music and its significance in contemporary cultural processes.

Keywords: *Uzbek traditional music, musical folklore, oral folk traditions, classical music, national performance traditions, regional styles, master–apprentice tradition, intangible cultural heritage.*

O‘zbek xalqining ko‘p asrlik madaniy taraqqiyoti davomida shakllangan an’anaviy musiqa san’ati milliy ma’naviyat, badiiy tafakkur va estetik dunyoqarashning muhim ifodasi hisoblanadi. Xalqning turmush tarzi, urf-odatlari, marosimlari, tarixiy xotirasi va ijtimoiy munosabatlari bilan uzviy bog‘liq holda rivojlangan ushbu san’at avloddan avlodga o‘tib, o‘zining badiiy va ijroviy xususiyatlarini saqlab kelmoqda.

O‘zbek an’anaviy musiqasining o‘ziga xosligi, avvalo, uning xalq hayoti bilan bevosita bog‘liqligi, og‘zaki ijod an’analariga tayanishi, hududiy ijrochilik uslublarining xilma-xilligi hamda musiqiy asarlarning ijro jarayonida yangilanib borishi bilan belgilanadi. Xalq kuy va qo‘shiqlarida insonning quvonch va iztiroblari, orzu-umidlari, mehnat faoliyati, tabiatga munosabati hamda ma’naviy-axloqiy qarashlari o‘zining badiiy ifodasini topgan.

Musiqa folklori tushunchasi xalq tomonidan yaratilgan, og‘zaki an’analar asosida avloddan avlodga yetkazilgan va jamoaviy ijodiy tajriba davomida sayqallangan musiqiy namunalarni o‘z ichiga oladi. Bunday asarlarda so‘z va ohang uyg‘unligi, ijrochilik erkinligi, variantlilik, badiiy ifodaning tabiiyligi hamda muayyan ijtimoiy vazifaga yo‘naltirilganlik muhim ahamiyat kasb etadi.

An’anaviy musiqaning tarixiy rivojlanishida xalq musiqa ijodiyoti va mumtoz musiqiy meros bir-biri bilan uzviy aloqada shakllangan. Ularning har biri o‘ziga xos janrlar, ijrochilik usullari, badiiy-estetik mezonlar hamda musiqiy tafakkur tizimiga ega bo‘lsa-da, milliy musiqa madaniyatining yaxlit rivojlanish jarayonida o‘zaro ta’sirlashib kelgan.

Shu jihatdan o‘zbek an’anaviy musiqa san’atining tarixiy shakllanishi, janriy tarkibi, badiiy-ijroviy xususiyatlari va hududiy uslublarini ilmiy o‘rganish milliy nomoddiy madaniy merosni saqlash, tadqiq etish va kelajak avlodlarga yetkazishda muhim ahamiyatga ega.

O‘zbek an’anaviy musiqa san’ati uzoq tarixiy taraqqiyot mahsuli bo‘lib, uning shakllanishida xalq og‘zaki ijodi, marosimlar, urf-odatlar, diniy-ma’rifiy qarashlar, mehnat faoliyati hamda ijtimoiy munosabatlar muhim o‘rin tutgan. Xalqning kundalik hayotida yuzaga kelgan musiqiy ohanglar vaqt o‘tishi bilan muayyan badiiy shakllarga ega bo‘lib, an’anaviy ijrochilik namunalariga aylangan.

Musiqa folklorining dastlabki shakllari insonning tabiat va jamiyat bilan munosabatlari, mehnat jarayonlari, marosimiy faoliyati hamda hissiy kechinmalarining badiiy ifodasi sifatida taraqqiy etgan. Xalq orasida yaratilgan aytimlar, qo‘shiqlar,

qayirmalar va boshqa musiqiy namunalar ijrochilarning mahorati, mahalliy an’analar hamda jamoaviy ijodiy tajriba asosida sayqallanib borgan.

An’anaviy musiqaning muhim belgilaridan biri so‘z va ohangning o‘zaro uyg‘unligidir. Xalq qo‘shiqlarida she’riy matnning mazmuni musiqiy intonatsiya, ritm, kuy yo‘nalishi va ijrochilik vositalari orqali yanada ta’sirchan ifodalanadi. Xususan, lirik qo‘shiqlarda insonning ruhiy kechinmalari, muhabbat va sadoqat tuyg‘ulari mayin hamda ifodali ohanglar orqali namoyon bo‘lsa, marosim qo‘shiqlarida muayyan udum yoki ijtimoiy vazifaga mos musiqiy xususiyatlar ustuvorlik qiladi.

Musiqiy folklorning yana bir muhim jihati uning ijro jarayonida o‘zgarib, yangilanib borishidir. Bir musiqiy asarning turli ijrochilar tomonidan har xil ohang, ritm, bezak va badiiy talqin asosida kuylanishi folklor ijodiyotiga xos variantlilik hodisasini yuzaga keltiradi. Mazkur jarayon an’anaviy musiqaning bir xil shaklda saqlanib qolmasdan, ijodiy davomiylik asosida rivojlanishini ta’minlaydi.

Shuningdek, o‘zbek an’anaviy musiqasining shakllanishida jamoaviy ijro muhim o‘rin tutadi. Xalq sayillari, bayramlar, oilaviy marosimlar va boshqa ijtimoiy-madaniy tadbirlarda kuy-qo‘shiqlarning jamoa bo‘lib ijro etilishi musiqiy an’analarning ommalashishi va avlodlar o‘rtasida uzatilishiga xizmat qilgan.

O‘zbek musiqa folklorining muhim xususiyatlaridan biri ijro jarayonida so‘z, ohang, ovoz va harakatning o‘zaro uyg‘unlashuvidir. Mazkur unsurlar folklor asarining janri, bajaradigan vazifasi va ijro sharoitiga qarab turlicha namoyon bo‘ladi.

So‘z xalqning tarixiy xotirasi, ijtimoiy tajribasi, ma’naviy qadriyatlari va badiiy tafakkurini ifodalovchi asosiy vositalardan biridir. Ohang esa she’riy matnning hissiy ta’sirini kuchaytiradi, uning badiiy mazmunini ochib beradi va tinglovchining estetik idrokiga ta’sir ko‘rsatadi.

Harakat unsuri ayniqsa raqs, o‘yin va marosim bilan bog‘liq folklor janrlarida muhim ahamiyat kasb etadi. Bunday musiqiy namunalarda qo‘l harakatlari, qarsaklar, raqs elementlari va jamoaviy ijro shakllari musiqiy ifodaning tarkibiy qismiga aylanadi. Biroq folklor musiqasining barcha janrlarida harakat ishtirok etishi shart emas. Ayrim lirik, marosimiy va epik aytimlarda asosiy badiiy vazifa so‘z va ohang vositasida amalga oshiriladi.

Jumladan, Samarqand viloyatining Urgut hududi bilan bog‘liq «Beshqarsak» ijrochilik an’anasida qarsak, ritmik harakat va jamoaviy kuylash uyg‘unligi o‘ziga xos musiqiy-badiiy shaklni yuzaga keltiradi. Mazkur an’anada qo‘l qarsaklari ritmik asos vazifasini bajarib, musiqiy ijroning ta’sirchanligini oshiradi.

Xalq musiqa ijodiyotida qo‘llaniladigan qochirim, nola, qayirma va boshqa ijroviy bezaklar esa musiqiy ohangni boyituvchi badiiy vositalar hisoblanadi. Ular ijrochining mahorati, musiqiy tafakkuri va mahalliy ijrochilik uslubiga ko‘ra turlicha namoyon bo‘ladi.

Shunday qilib, musiqa folklorida so‘z, ohang va harakatning o‘zaro munosabati asarning janriy tabiatini, badiiy mazmunini hamda ijroviy xususiyatlarini belgilovchi omillardan biri sifatida qaraladi.

O‘zbek an’anaviy musiqa san’atining badiiy va ijroviy tabiatini belgilovchi bir qator muhim xususiyatlar mavjud. Ular orasida an’anaviylik, ommaviylik, variantlilik, badihago‘ylik, mahalliylik, vazifadorlik va ijrochilik mahorati alohida ahamiyatga ega.

An’anaviylik xalq tomonidan yaratilgan va tarixiy taraqqiyot davomida shakllangan musiqiy bilim, tajriba hamda ijrochilik usullarining avloddan avlodga uzatilishi bilan tavsiflanadi. Ushbu jarayonda musiqiy merosning asosiy badiiy xususiyatlari saqlanishi bilan birga, zamon talablariga mos ravishda yangilanishi ham kuzatiladi.

Ommaviylik musiqiy asarlarning xalq orasida keng tarqalishi, turli ijtimoiy qatlamlar tomonidan ijro etilishi va jamoaviy musiqiy hayotning tarkibiy qismiga aylanishida namoyon bo‘ladi. Ayniqsa, xalq bayramlari, sayillar, oilaviy marosimlar va ommaviy tadbirlarda an’anaviy musiqaning ushbu xususiyati yaqqol ko‘zga tashlanadi.

Variantlilik bir musiqiy asarning turli ijrochilar yoki hududiy an’analar doirasida har xil badiiy shakllarda namoyon bo‘lishini anglatadi. Bunda asarning asosiy mazmuni va musiqiy negizi saqlangan holda, uning ohang tuzilishi, ritmik shakli, bezaklari yoki ayrim she’riy qismlarida farqlar yuzaga kelishi mumkin.

Badihago‘ylik ijrochining musiqiy yoki she’riy materialni ijro jarayonida ijodiy rivojlantirishi, yangi badiiy vositalardan foydalanishi hamda mavjud an’analar doirasida o‘ziga xos talqin yaratishi bilan belgilanadi. Mazkur xususiyat, ayniqsa, baxshichilik va ayrim an’anaviy xonandalik yo‘llarida muhim o‘rin tutadi.

Mahalliylik yoki lokallik muayyan hududning tarixiy-madaniy muhiti, sheva xususiyatlari, urf-odatlari, musiqiy tafakkuri va ijrochilik tajribasi ta’sirida shakllangan badiiy-uslubiy farqlarni ifodalaydi. O‘zbek musiqa merosining hududiy xilma-xilligi aynan shu xususiyat bilan bog‘liq.

Vazifadorlik esa musiqiy asarning muayyan marosim, mehnat faoliyati, bayram, ijtimoiy munosabat yoki estetik ehtiyoj bilan bog‘liq holda ijro etilishini anglatadi. Jumladan, alla, yor-yor, lapar, o‘lan va boshqa folklor janrlari o‘zining ijro muhiti hamda vazifaviy xususiyatlari bilan farqlanadi. Mazkur xususiyatlar o‘zaro bog‘liq bo‘lib, an’anaviy musiqa san’atining tarixiy davomiyligi va badiiy yaxlitligini ta’minlashda muhim o‘rin tutadi.

O‘zbek an’anaviy musiqa san’ati hududiy ijrochilik an’analarining xilma-xilligi bilan ajralib turadi. Mamlakatning turli hududlarida shakllangan mahalliy musiqiy uslublar xalqning turmush tarzi, tarixiy rivojlanishi, til va sheva xususiyatlari, urf-odatlari hamda ijrochilik tajribasi bilan bevosita bog‘liq.

O‘zbek an’anaviy musiqasini hududiy jihatdan o‘rganishda Buxoro–Samarqand, Xorazm, Farg‘ona–Toshkent hamda Surxondaryo–Qashqadaryo kabi yirik mahalliy uslubiy yo‘nalishlar alohida e’tiborga olinadi. Ushbu hududlarning har biri o‘ziga xos kuy-ohang tuzilishi, ijro usullari, musiqiy bezaklari va janriy tarkibi bilan tavsiflanadi.

Farg‘ona–Toshkent musiqa an’analarida katta ashula, yalla, lapar, xalq qo‘shiqlari hamda maqom yo‘llarining o‘ziga xos namunalari keng tarqalgan. Ushbu hudud ijrochiligida ohangning ifodaviyligi, she’riy matn bilan musiqiy jumlalarning uyg‘unligi hamda ijrochilik bezaklariga alohida e’tibor qaratiladi

Buxoro–Samarqand musiqa an’analari mumtoz musiqiy meros, xususan, Shashmaqom ijrochiligi bilan chambarchas bog‘liq. Mazkur hududda shakllangan ijrochilik tajribasida musiqiy shaklning murakkabligi, ohang rivojining izchilligi hamda mumtoz she’riyat bilan musiqaning uyg‘unligi muhim ahamiyat kasb etadi.

Xorazm musiqa san’ati esa o‘ziga xos maqom ijrochiligi, xalq qo‘shiqlari, xalfachilik va dostonchilik an’analari bilan ajralib turadi. Xorazm ijrochilik maktabida musiqiy ohangning harakatchanligi, ritmik tuzilmalarning xilma-xilligi va ijro usullarining o‘ziga xosligi kuzatiladi.

Surxondaryo–Qashqadaryo hududlarida esa baxshichilik va doston ijrochiligi alohida rivojlangan. Ushbu hududlarda epik asarlarni kuylash, doston voqealarini musiqiy-badiiy vositalar orqali ifodalash hamda badihago‘ylik asosida ijro etish an’analari muhim o‘rin tutadi.

Hududiy musiqiy an’analar o‘rtasida muayyan tafovutlar mavjud bo‘lsa-da, ularni bir-biridan mutlaqo ajralgan hodisalar sifatida baholash to‘g‘ri emas. Tarixiy-madaniy aloqalar, ijrochilar almashinuvi va musiqiy merosning o‘zaro ta’siri natijasida turli mahalliy uslublar bir-birini boyitib kelgan. Shu sababli o‘zbek an’anaviy musiqasining hududiy xususiyatlarini o‘rganishda ularning umumiy milliy asoslari bilan bir qatorda, har bir mahalliy ijrochilik maktabining o‘ziga xos badiiy mezonlarini ham hisobga olish zarur.

An’anaviy musiqa san’atida ijrochining individual mahorati va ijodiy yondashuvi muhim ahamiyatga ega. Musiqiy asarning badiiy ta’sirchanligi nafaqat uning ohang va she’riy tuzilishiga, balki ijrochining ovoz imkoniyatlari, musiqiy tafakkuri, ijro uslubi hamda badiiy talqiniga ham bog‘liq.

Xalq musiqiy ijodiyotida badihago‘ylik an’anasi musiqiy asarning ijro jarayonida yangicha shakl va mazmun bilan boyishiga xizmat qiladi. Bunda ijrochi an’anaviy musiqiy asosni saqlagan holda ohang, ritm, musiqiy bezak yoki she’riy matnga ijodiy yondashadi.

Mazkur xususiyat, ayniqsa, baxshichilik san’atida yaqqol namoyon bo‘ladi. Baxshi bir dostonni turli davralarda ijro etar ekan, tinglovchilar tarkibi, ijro sharoiti va o‘zining ijodiy holatidan kelib chiqib, ayrim voqealarni kengaytirishi, yangi she’riy misralar yaratishi yoki musiqiy ohangni o‘zgacha talqin qilishi mumkin. Bunday jarayon dostonning asosiy syujetini saqlagan holda uning badiiy ifoda imkoniyatlarini boyitadi.

Shuningdek, xalq qo‘shiqlarining turli variantlarda ijro etilishi ham an’anaviy musiqaning ijodiy tabiatini namoyon etadi. Jumladan, “Tanovar” turkumiga mansub kuy va ashulalarning turli ijro yo‘llari musiqiy merosda variantlilik va individual badiiy talqin muhim o‘rin tutishini ko‘rsatadi.

An’anaviy musiqadagi badiiy talqin va badihago‘ylik hodisalari ijrochilik mahoratining shakllanishi, musiqiy asarlarning yangilanib borishi hamda xalq ijodiyoti an’analarining davomiyligini ta’minlaydigan muhim omillardan hisoblanadi.

O‘zbek an’anaviy musiqa san’ati tarkibida musiqa folklori va mumtoz musiqa o‘ziga xos badiiy tizimlarga ega bo‘lib, tarixiy taraqqiyot davomida o‘zaro aloqadorlikda rivojlangan.

Musiqa folklorida xalqning jamoaviy ijodiy tajribasi, og‘zaki an’analar, marosimiy vazifalar va mahalliy ijrochilik xususiyatlari ustuvorlik qiladi. Mumtoz musiqa an’analarida esa murakkab musiqiy tuzilmalar, shakllangan ijrochilik mezonlari, professional ijro maktablari hamda mumtoz she’riyat bilan uzviy bog‘liq badiiy talqin usullari muhim o‘rin tutadi.

Maqom san’ati o‘zbek mumtoz musiqa merosining yuksak namunalaridan biri hisoblanadi. Unda musiqiy ohangning izchil rivojlanishi, lad tizimining o‘ziga xosligi, usul

va musiqiy shakllarning murakkabligi hamda ijrochilik mahoratiga qo‘yiladigan talablar yaqqol namoyon bo‘ladi.

Mumtoz musiqaning rivojlanishida bastakorlik ijodiyoti ham muhim o‘rin egallaydi. Bastakorlar xalq musiqiy tafakkuriga xos ohang va usullardan ijodiy foydalanib, yangi kuy va ashulalar yaratganlar. Natijada xalq musiqa ijodiyoti bilan professional musiqiy an’analar o‘rtasidagi badiiy aloqalar yanada boyigan.

Folklor va mumtoz musiqa ijrochiligining o‘zaro ta’siri milliy musiqa san’atining tarixiy taraqqiyotida muhim ahamiyat kasb etgan. Shu bilan birga, ularning janriy xususiyatlari, ijro muhiti va musiqiy shakl tamoyillaridagi farqlarni ilmiy jihatdan hisobga olish zarur.

O‘zbek an’anaviy musiqa san’atining asrlar davomida saqlanib kelishida ustoz-shogird an’anasi muhim ahamiyatga ega. Ushbu an’ana orqali musiqiy bilimlar, ijro usullari, repertuar, badiiy talqin mezonlari hamda ijrochilik odobi avloddan avlodga yetkazilgan.

Ustoz-shogird munosabatlarida musiqiy asarni faqat eshitib takrorlash emas, balki uning mazmunini anglash, musiqiy jumlalarni to‘g‘ri talqin qilish, milliy ijro uslubini o‘zlashtirish va badiiy didni shakllantirish ham muhim hisoblanadi.

An’anaviy xonandalik, maqom ijrochiligi, baxshichilik, xalfachilik va sozandalik san’atida ustozdan bevosita ta’lim olish ijrochilik mahoratini rivojlantirishning muhim usullaridan biri bo‘lib kelgan.

Mazkur jarayon ijrochilik an’analarining davomiyligini ta’minlash bilan bir qatorda, yosh san’atkorlarda milliy musiqa merosiga hurmat, ijodiy mas’uliyat va badiiy tafakkurni shakllantirishga xizmat qiladi.

Bugungi kunda ustoz-shogird an’analarini zamonaviy musiqa ta’limi tizimi bilan uyg‘unlashtirish, an’anaviy ijro namunalarini audio va video shakllarda hujjatlashtirish, ularni raqamlashtirish hamda o‘quv jarayoniga tatbiq etish dolzarb vazifalardan biri hisoblanadi. Bu esa o‘zbek an’anaviy musiqa san’atining nomoddiy madaniy meros sifatida saqlanishi, ilmiy o‘rganilishi va kelajak avlodlarga yetkazilishi uchun muhim imkoniyat yaratadi.

O‘zbek an’anaviy musiqa san’ati xalqimizning tarixiy xotirasi, ma’naviy qadriyatlari, badiiy-estetik qarashlari hamda milliy tafakkurini o‘zida mujassamlashtirgan noyob madaniy hodisa hisoblanadi. Uning ko‘p asrlik taraqqiyoti davomida shakllangan janriy xilma-xilligi, mahalliy ijrochilik uslublari, so‘z va ohang uyg‘unligi, badihago‘ylik hamda ustoz-shogird an’analari milliy musiqiy merosning o‘ziga xosligini belgilab beradi.

Tadqiq etilgan masalalar asosida quyidagi umumiy xulosalarga kelish mumkin.

Birinchidan, o‘zbek an’anaviy musiqasining shakllanishi va rivojlanishi xalqning turmush tarzi, ijtimoiy munosabatlari, urf-odatlari va marosimiy faoliyati bilan uzviy bog‘liq. Musiqiy asarlar xalqning ma’naviy dunyosi va tarixiy tajribasini badiiy ifodalash vositasi sifatida rivojlangan.

Ikkinchidan, musiqa folkloriga xos an’anaviylik, ommaviylik, variantlilik, mahalliylik, badihago‘ylik va vazifadorlik kabi xususiyatlar uning badiiy hamda ijroviy tabiatini belgilovchi muhim omillardan hisoblanadi. Mazkur xususiyatlar xalq musiqa ijodiyotining tarixiy davomiyligi va ijodiy yangilanishini ta’minlaydi

Uchinchidan, o‘zbek an’anaviy musiqasining hududiy ijrochilik an’analari milliy musiqa merosining boyligi va rang-barangligini namoyon etadi. Farg‘ona–Toshkent, Buxoro–Samarqand, Xorazm va Surxondaryo–Qashqadaryo kabi hududiy uslublar o‘zining musiqiy tuzilishi, ijro yo‘llari va janriy xususiyatlari bilan ajralib turadi.

To‘rtinchidan, musiqa folklori va mumtoz musiqa o‘ziga xos badiiy tizimlarga ega bo‘lishi bilan birga, tarixiy taraqqiyot davomida o‘zaro ta’sirlashib, milliy musiqa san’atining rivojlanishiga xizmat qilgan.

Beshinchidan, ustoz-shogird an’anasi musiqiy merosni asrab-avaylash, milliy ijrochilik maktablarining davomiyligini ta’minlash hamda yosh avlodning musiqiy-estetik tafakkurini rivojlantirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Umuman olganda, o‘zbek an’anaviy musiqa san’atining o‘ziga xos xususiyatlarini ilmiy o‘rganish, mahalliy ijrochilik an’analarini qiyosiy tahlil qilish hamda ularni zamonaviy ta’lim va madaniy jarayonlarga tatbiq etish milliy nomoddiy madaniy merosni saqlash va rivojlantirishning muhim yo‘nalishlaridan biridir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Akbarov I., Kon Yu. Xorazm maqomlari // O‘zbek xalq muzikasi. 6-jild. — Toshkent, 1958.
2. Alaviya M. O‘zbek xalq marosim qo‘shiqlari. — Toshkent, 1974.
3. Begmatov S. Hofizlik san’ati. — Toshkent, 2007.
4. Begmatov S., Matyoqubov M. O‘zbek an’anaviy cholg‘ulari. — Toshkent, 2008.
5. G‘aniyeva I. A. Sharq mamlakatlari musiqa tarixi. — Toshkent, 2010.